

Innst. 315 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:54 S (2014–2015)

Innstilling fra justiskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for å bekjempe vold mot barn

Til Stortinget

1. Sammendrag

Stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad og Geir Jørgen Bekkevold fremmet 14. januar 2015 følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge frem en forpliktende og helhetlig opptrappingsplan som skal redusere forekomsten av vold i nære relasjoner samt styrke ivaretagelsen av barn utsatt for vold og overgrep, etter modell av opptrappingsplanen for psykisk helse. Planen må sikre en tverrfaglig bredde i tiltakene, god samordning samt en langsiktig forpliktelse til økt finansiering og øremerkede midler.
2. Stortinget ber regjeringen sikre incentiver for at flere kommuner kan opprette Familiens hus.
3. Stortinget ber regjeringen sikre videre styrking av kapasiteten ved de eksisterende kontorene i Alternativ til Vold (ATV), samt legge til rette for en videre utbygging av nye ATV-kontorer.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at førstelinjen i helsetjenesten får styrket sin sosialpediatriske kompetanse gjennom kursvirksomhet for ansatte.

5. Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre en bindende minimumsnorm i skolehelsetjenesten.
6. Stortinget ber regjeringen sikre at politiet til enhver tid overholder tidsfristen for dommeravhør som er satt i forskriften.
7. Stortinget ber regjeringen styrke barnehusene som kompetansesentre med vekt på det koordinerende arbeidet vedrørende behandling og oppfølging.
8. Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette en dommeravhørskoordinatorstilling i hvert politidistrikt.
9. Stortinget ber regjeringen utarbeide retningslinjer for medisinske undersøkelser/tannhelseundersøkelser ved barnehusene.
10. Stortinget ber regjeringen utrede behovet for helsepersoneell med klinisk rettsmedisinsk kompetanse ved barnehusene, for deretter å sikre barnehusene nødvendig tilgang til denne kompetansen.
11. Stortinget ber regjeringen gjennomgå betalingspraksisen for medisinske undersøkelser ved barnehusene for å sikre at barnehusene ikke tar den økonomiske belastningen.
12. Stortinget ber regjeringen fremme sak om heving av strafferammen ved brudd på straffeloven § 219.
13. Stortinget ber regjeringen vurdere om rettsikkerheten for barn som dør plutselig og uventet, er ivare tatt på en tilstrekkelig måte, eller om det bør vurderes ytterligere tiltak, og utrede muligheten for å innføre obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved plutselig og uventet død.
14. Stortinget ber regjeringen utrede en egen avvergebestemmelse om vold mot barn i straffeloven.»

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Ulf Leirstein og Dagfinn Henrik Olsen, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Geir Inge Lien, viser til forslag i Dokument 8:54 S (2014–2015).

Komiteen vil understreke at vold og overgrep er et omfattende samfunnsproblem og grov kriminalitet. I tillegg vil komiteen peke på at vold og overgrep utgjør et alvorlig folkehelseproblem, som i verste fall kan føre til tap av liv. Komiteen viser til at Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet har gjennomført en landsomfattende omfangsundersøkelse om vold i nære relasjoner og voldtekt. Denne undersøkelsen viser at alvorlig fysisk vold og grove seksuelle overgrep, rammer en betydelig del av befolkningen i Norge og starter for mange i tidlig barnealder. Rapporten viser også at personer som var utsatt for fysisk vold eller seksuelle overgrep i barndommen, i mye større grad er utsatt for vold og overgrep også som voksne.

Komiteen vil vise til at vold og seksuelle overgrep er grov kriminalitet som har alvorlige og langvarige konsekvenser for barn som utsettes for dette. Det er derfor viktig at både politi og hjelpeapparat bistår utsatte barn og deres omsorgspersoner på en god måte så raskt som mulig. Det er også viktig å iverksette tiltak som kan forebygge at vold og seksuelle overgrep finner sted.

Komiteen viser til at ifølge FNs konvensjon om barnets rettigheter har alle barn rett til å vokse opp i et hjem fritt for vold og overgrep.

Komiteen viser til at forebygging og bekjempelse av vold og seksuelle overgrep mot barn er et område som er høyt prioritert. I november i fjor presenterte regjeringen en ny tiltaksplan – «En god barndom varer livet ut» for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom 2014–2017. Denne planen inneholder 42 tiltak innenfor flere sektorer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at den rød-grønne regjeringen i 2013 la frem en strategi for å bekjempe seksuelle overgrep mot barn og unge. Disse medlemmer mener det er viktig at disse tiltakene følges opp i det videre arbeidet mot overgrep mot barn og unge.

Opptrappingsplan

Komiteen understreker behovet for en helhetlig og langvarig satsing på permanente og tverrfaglige tiltak i helse-, familie- og justissektorene.

Komiteen er enig med forslagsstillerne og mener det er behov for en opptrappingsplan som skal redusere forekomsten av vold i nære relasjoner, samt styrke ivaretagelsen av barn utsatt for vold og overgrep. Komiteen ber regjeringen fremme en opptrappingsplan med konkrete tiltak og som innebærer langsiktige planer med økonomiske forpliktelser over flere år, herunder øremerkede midler for å styrke tilbudet til barn som lever med vold. Opptrappingsplanen bør ha som siktemål å legge grunnlaget for en utbedring av bristene som forekommer i alle ledd. Opptrappingsplanen må legge opp til en styrking av alle ledd i tiltakskjeden. Målet er å skape et helhetlig og sammenhengende nettverk, der brukerperspektivet hele tiden skal stå i fokus. Et viktig siktemål med planen, er å legge til rette for en planmessig utbygging av tilbudet til barn som lever med vold. Skal dette lykkes må de økonomiske rammebetingelsene for alle involverte instanser, være forutsigbare.

Komiteen vil understreke at det er nødvendig med gode evalueringer og justeringer underveis i planperioden for å sikre at tiltakene oppnår formålet.

Komiteen vil videre understreke at opptrappingsplanen skal inneholde en tverrfaglig bredde i tiltakene.

Komiteen mener regjeringens tiltaksplan «En god barndom varer livet ut» danner et godt utgangspunkt for opptrappingsplanen, i tillegg til forslagene fremmet i denne innstillingen.

Komiteen viser til at det for å sikre en helhetlig plan er en forutsetning at det er god samordning mellom tiltakene. I dette ligger det at ansvaret må tydeliggjøres, slik at man hindrer ansvarspulverisering. I tillegg må det utredes nærmere hvordan både offentlige og andre aktører kan jobbe bedre sammen for å gi et best mulig tilbud til barn som utsettes for vold og overgrep.

Komiteen vil understreke at det er helt avgjørende at tiltakene som iverksettes og utvides blir gitt en langsiktig forpliktelse til økt finansiering og målretting av midler. For å sikre faktisk gjennomføring og langsiktige tiltak, er det avgjørende at tiltakene blir fulgt opp med friske og målrettede midler.

Komiteen mener opptrappingsplanen bør gjennomføres etter modell av opptrappingsplan for psykisk helse som gikk over ti år og ble avsluttet i 2008, jf. St.prp. nr. 63 (1997–1998). Komiteen viser til at evalueringer har vist at de kvantitative målene i Opptrappingsplanen for psykisk helse langt på vei ble nådd, med økt kapasitet på det psykiske helsetilbudet, flere omsorgsboliger i kommunene og flere helsetjenesteårsverk. Å øremerke midlene til å

bygge ut de psykiske helsetjenestene var ifølge evalueringen en suksess som bidro til at så mange av målene i den ambisiøse Opptrappingsplanen for psykisk helse ble nådd. Satsingen skulle resultere i både en kvalitativ og kvantitativ bedre tjeneste for mennesker med psykiske lidelser. Det ble understreket at sektorer og tjenesteytere må se det som en oppgave å bidra til å etablere behandlingsnettverk på tvers av sektorgrenser og forvaltningsnivåer.

Komiteen vil videre understreke at opptrappingsplanen som Stortinget i denne innstillingen ber regjeringen om å fremme, må innebære at det skal investeres for et tallfestet beløp i løpet av planperioden og at driftsutgiftene skal økes til et bestemt nivå i løpet av perioden, slik at det synliggjøres hvor mye mer midler opptrappingen av driftsutgiftene sammen med utgiftene til investeringer totalt sett vil innebære av økte midler til kampen mot vold mot barn i løpet av planperioden.

Komiteen ber om at forslag til opptrappingsplan fremmes senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2016.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om en forpliktende og helhetlig opptrappingsplan som skal redusere forekomsten av vold i nære relasjoner samt styrke ivaretagelsen av barn utsatt for vold og overgrep, etter modell av opptrappingsplanen for psykisk helse. Planen må sikre en tverrfaglig bredde i tiltakene, god samordning, samt en langsiktig forpliktelse til økt finansiering og øremerkede midler.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det er behov for en forpliktende og helhetlig opptrappingsplan som skal redusere forekomsten av vold i nære relasjoner og støtter forslaget. Disse medlemmer støtter at det er nødvendig at kampen mot vold mot barn krever en helhetlig satsing på permanente tiltak og tung tverrfaglig innsats fra helse-, familie- og justissektoren, slik forslagsstillerne beskriver i forslaget. Disse medlemmer vil i tillegg til dette peke på sosialsektoren, kommunesektoren og utdanningssektoren. Det er etter disse medlemmers oppfatning helt avgjørende med tverrfaglig innsats fra alle disse sektorene. Disse medlemmer vil vise til at samarbeid lokalt mellom barnehage, barnevern, skole, helsevesen og politi er svært viktig. I den sammenheng vil disse medlemmer vise til at flere kommuner i landet har utarbeidet gode handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, og mener at alle kommuner i Norge bør utarbeide slike planer.

Styrket familievern, tidlig intervensjon og lavterskeltilbud

Komiteen viser til at barns første leveår er avgjørende for deres utvikling, og at det å oppdage så tidlig som mulig barn som har det vanskelig, er viktig. Komiteen viser til at handlingsplanen mot vold i nære relasjoner så langt har ført til en økende bevissthet og et kompetanseløft på avdekking av vold hos helsestasjoner, fastleger, familievern etc. Familievernkontorenes allmenne arbeid med forebygging av vold mot barn, har vært viktig for å få avdekket at vold har foregått.

Komiteen viser til at barnevernet har store og viktige oppgaver i møte med barn som lever med vold. Komiteen viser til at familien oppleves som et utrygt sted når omsorgssvikt, vold og overgrep skjer innenfor det som skal være familiens trygge rammer. Dette er ikke uvanlig. I tilfeller der barn utsettes for omsorgssvikt eller andre former for overgrep, må myndighetene gripe inn.

Komiteen mener at barnevernet må settes i stand til å møte barn utsatt for vold og overgrep på en måte som ivaretar barnets beste. Komiteen mener derfor det er bra at regjeringen nå tar en helhetlig gjennomgang av barnevernloven og av barnevernets struktur og organisering.

Komiteen viser til at i 2013 gikk 90 pst. av alle barn mellom ett og fem år i Norge i barnehage. Dette er en viktig arena for å kunne avdekke om barn lever i en vanskelig hjemmesituasjon.

Komiteen har registrert at mange kommuner har samlokalisert tilbud om svangerskapsomsorg, helsestasjon, åpen barnehage, barnevernstjeneste, pedagogisk psykologisk tjeneste og sosialtjeneste. Komiteen ser positivt på alle tiltak som kommuner setter i verk for å sikre et godt samarbeid mellom de ulike kommunale tjenestene og økt tilgjengelighet til tjenestene for befolkningen.

Komiteen viser til at det jobbes godt på mange arenaer for å bekjempe vold og overgrep mot barn. Komiteen mener imidlertid at det er nødvendig at det arbeides enda mer og enda bedre tverrfaglig for å bekjempe vold mot barn og at dette arbeidet må ha som intensjon at vold ikke skal skje, og at vold må avdekkes raskt og tiltak iverksettes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til strategien for å bekjempe seksuelle overgrep mot barn og ungdom fra 2013, lagt frem av forrige regjering. Disse medlemmer vil påpeke viktigheten av at tiltakene i denne strategien videreføres av den sittende regjering. Disse medlemmer vil gi ros til den sittende regjering for å videreføre handlingsplanen mot vold i nære relasjoner, som ble lagt frem av tid-

ligere justisminister Grete Faremo, og som er et krafttak i kampen mot vold i nære relasjoner.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at samfunnet tidlig oppdager barn som sviktes av sine nærmeste. Økt generell oppmerksomhet rundt vold i nære relasjoner og handlingsplaner imot dette, har vært viktige bidrag til forebygging. Samtidig har det gitt økt kompetanse hos ansatte med ansvar for barn og barns trygghet. Disse medlemmer vil etterlyse oppfølging av behovet for en omfangsundersøkelse, som kan være et bidrag til med større treffsikkerhet å sette inn forebyggende tiltak. Når barn utsettes for omsorgssvikt og overgrep, kan barnevernets engasjement være avgjørende. De senere års bevisste satsing for å styrke kommunenes økonomi, å øke antall ansatte og styrke tilbudene, har derfor vært viktig. Sammen med forsterka innsats for å skaffe flere fosterhjem, er det viktig å fortsette å videreutvikle et godt barnevern, der målet er å gi barna trygghet og muligheter til å utvikle seg i samfunnet. Utviklingen av samhandling mellom ulike offentlige etater er et åpenbart og godt utviklingstrekk. Disse medlemmer vil gjenta behovet for å styrke den enkelte ansattes kontakt med utsatte barn gjennom den såkalte barnesamtalen.

Disse medlemmer vil også vise til Innst. 395 L (2012–2013) avgitt 4. juni 2013, jf. Prop. 106 L (2012–2013) Endringer i barnevernloven. I denne gjennomgangen ble det slått fast at forskningen viste gunstige langtidseffekter for adopterte barn, sammenliknet med barn med langvarig fosterhjemstatus og barn som er varig plassert i fosterhjem. Regjeringen Stoltenberg fikk dermed solid oppslutning om sitt forslag om at adopsjon som barnevernstiltak burde kunne benyttes oftere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til tiltaksplan «En god barndom varer livet ut» som berører ansvarsområdene til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Denne tiltaksplanen er helhetlig og sikrer tverrfaglig bredde. Flertallet viser til at tiltakene er konkrete og mer forpliktende enn tidligere planer, og at den sikrer et arbeid på tvers av ulike sektorer. Flertallet viser til at tiltakene i planen vil kunne videreutvikles og suppleres i planperioden.

Flertallet viser til at denne tiltaksplanen legger et godt grunnlag for det videre arbeidet med å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom. Denne tiltaksplanen gir et bedre grunnlag for å jobbe på tvers av ulike sektorer. Tiltaksplanen inneholder tiltak som er egnet til å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep, men har også tiltak som

retter seg mot behandlings- og hjelpetilbud til de som er utsatt. Tiltaksplanen understreker det offentlige ansvar for å forebygge, avverge og hjelpe.

Komiteen er fornøyd med at tiltaksplanen legger opp til et tettere samarbeid mellom familievern og helsestasjonene. Det å jobbe på tvers av ulike sektorer er viktig for å få en mer helhetlig jobbing i å avdekke forhold, samt å sette inn riktige tiltak for å bekjempe vold mot barn.

Komiteen viser til at i tillegg til tiltaksplanen «En god barndom varer livet ut» så følger regjeringen opp handlingsplanen mot vold i nære relasjoner «Et liv uten vold» gjennom konkretisering og videreutvikling av tiltak. Komiteen viser til at flere av tiltakene i denne planen har stor relevans for utsatte barn og unge, og særlig med hensyn til kunnskap-sinnhenting og forskning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker planen «En god barndom varer hele livet» velkommen. Disse medlemmer bekymrer seg for at planen er basert på «gjeldende budsjetttrammer», som det står skrevet i planen. Disse medlemmer mener derfor at tiltaksplanen blir en plan for de gode intensjoner.

Komiteen mener det er viktig å omtale vold i nære relasjoner når en snakker om vold mot barn. Personer som utøver vold mot sine barn, har ofte selv vært utsatt for vold som barn. Derfor er det sentralt å snakke om årsaken til at et barn blir utsatt for vold og overgrep, for å sikre målrettede tiltak som bidrar til forebygging av vold i enhver relasjon. En god barndom varer livet ut, mens en vond barndom kan gå i generasjoner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til viktige styrking av barnevernstiltak i budsjettet for 2015, samt betydelige økninger i bevilgningene til familievern, herunder styrking av familievernets tilbud til voldsutsatte barn og familier til unge voldsutøvere, jf. tiltaksplanen.

Flertallet mener det er helt avgjørende at familier hvor vold blir avdekket får et tilbud umiddelbart, når foreldre er motivert til behandling. Dersom ikke familievern og de andre instansene klarer å ta imot den økende etterspørselen, vil den økende avdekking i førstelinjen bli meningsløs, og i verste fall stoppe opp. Målet er at en ansatt på alle familievernkontor har hovedansvar for å følge opp voldsarbeidet faglig, både terapeutisk og i forhold til samarbeidspartnere. Flertallet viser til at det finnes familievernkontor med én ansatt med ansvar for voldsarbeid

som samarbeider med blant annet helsesøstre, PPT, kommunalt barnevern, politi og krisesenter for å optimalisere samarbeid. Flertallet viser videre til at de siste ti årene har henvendelsene til familievern økt med nærmere 100 pst. I samme periode har det vært en minimal tilføring av nye stillinger, før samarbeidspartiene i budsjettet for 2015 økte bevilgningene betydelig. Likevel er trykket fremdeles stort på alle familievernkontor slik at det er vanskelig å prioritere utadrettet virksomhet og ha tid til lengre terapier og mer komplekse saker som voldssaker ofte er. Flertallet mener det er nødvendig med en fortsatt økning til familievernkontorene dersom vi skal komme videre med voldsarbeidet overfor foreldre og barn, og gi et reelt tilbud til den økende andel som blir avdekket hos helsesøstre, fastleger og foreldre som kommer på eget initiativ. Flertallet ber derfor regjeringen som en del av opptrappingsplanen, fremme forslag om en gradvis opptrapping av bevilgningene til familievernkontorene slik at det sikres egne ansatte som arbeider med voldsarbeid på alle familievernkontor.

Flertallet viser til at i statsbudsjettet for 2015 ble familievern styrket med 50 mill. kroner. Dette skal øke familievernkontorenes kapasitet til å utføre kjerneoppgavene, og gjøre det mulig å styrke hjelpe- og behandlingstilbudet til voldsutøvere og familier som lever med vold. Dette tilbudet skal både rettes mot den som utøver volden, ofre for volden, barna i familien og familien som helhet.

Komiteen er opptatt av at det finnes en oversikt over hvilke behandlingstilbud som finnes for voldsutøvere, både hva gjelder voksne, barn og ungdom. Det er helt avgjørende for å sikre et best mulig tilbud til den enkelte. Komiteen er derfor positiv til at NKVTS nå skal kartlegge:

- Typologier av vold i nære relasjoner
- Utarbeide en oversikt over hvilke behandlingstilbud som finnes til voldsutøvere i Norge og hvilke geografiske områder disse dekker, herunder hvilke behandlingsmuligheter det finnes for ulike typologier av vold
- Utarbeide en oversikt/kartlegge utprøvde modeller og god faglig praksis for behandling av utøvere av vold i nære relasjoner, og herunder å kartlegge om det er foretatt måling av effekt.

Komiteen mener denne kartleggingen vil være et viktig kunnskapsgrunnlag for å vurdere hvordan behandlingstilbudet til voldsutsatte og voldsutøvere bør videreutvikles.

Hjelp til voldsutøvere

Komiteen viser til at for å bekjempe vold er det viktig å forebygge vold og gi et tilbud til voldsutøvere eller personer som har sinnemestringsproblemer. Komiteen viser til at det finnes ulike behandlingstilbud som tilbyr hjelp til voldsutøvere. Det kan være stiftelsen Alternativ til vold (ATV), sinnemestringsmodellen Brøseth eller Aggression Replacement Training (ART) som gir hjelp til personer med sinnemestringsproblemer. Stiftelsen Alternativ til vold (ATV) er det eldste profesjonelle behandlingstilbudet til voldsutøvere i Europa og er en nødvendig spesialistaktør på feltet. Sinnemestringsmodellen Brøseth og Aggression Replacement Training (ART) er metoder som også gir hjelp til personer med sinnemestringsproblemer.

Komiteen er opptatt av å styrke tilbudet til voldsutøvere og til familier som lever med vold, og at tilskudd til slike programmer må styrkes og kapasiteten må utvides. Komiteen mener dette må legges inn som en del av opptrappingsplanen.

Komiteen er opptatt av at alle kommuner skal ha kunnskap om, og kunne gi tilbud til personer med volds- og sinnemestringsproblemer, og ser frem til å få resultatet av det igangsatte samarbeidsprosjektet mellom ATV, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)/familievern for å styrke kompetansen og behandlingsskapasiteten i familievern tjenesten på dette feltet. I tillegg viser komiteen til at Bufdir i samarbeid med ATV har utarbeidet en plan for familievern sitt tilbud til barn som er utsatt for vold, og til unge med volds- og aggresjonsatferd. Tiltak som samtalegrupper og hjelpetilbud til barn som er utsatt for vold i nære relasjoner og tilbud til unge voldsutøvere, skal prioriteres.

Komiteen vil peke på de psykologiske konsekvensene av vold, både for barn og voksne, og dagens mangel på behandlingstilbud som kan følge de voldsutsatte over lengre tid. De fleste av dagens tilbud (barnehusene og andre) tilbyr hjelp over relativt kort tid. Komiteen viser til at vold mot barn handler både om å leve med vold mellom foreldrene, og foreldres vold direkte mot sine barn. En nødvendig del av hjelp til barna, er hjelp til foreldrene, både den voldsutsatte og voldsutøveren. Volden må stoppe for at reparasjonsprosesser kan starte så barna kan bli trygge. I dag er behandlingstilbudet til voldsutsatte barn, voldsutøvende ungdom, voldsutsatte voksne og voksne voldsutøvere altfor dårlig, og det er behov for en betydelig styrking av tilgjengelige, helhetlige og spesialiserte tilbud som tilbyr behandling over tid.

Komiteen fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle kommuner har kunnskap om, og kan tilby nødvendig hjelp

og veiledning til personer som har utfordringer med sinnemestring, eller som er dømt for vold eller seksuelle overgrep.»

Førstelinjen i helsevesenet

Komiteen viser til at det stort sett er førstelinjen i helsetjenesten som er nærmest til å avdekke om det skjer vold mot barn. Fastlege, helsesøster, tannlege eller andre ansatte på helsestasjoner og i skolehelsetjeneste må da ha gode kunnskaper i å kunne avdekke om et barn har blitt utsatt for vold.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil påpeke at kommunene har fått betydelig strammere rammer etter regjeringsskiftet i 2013. Disse medlemmer vil vise til at Stoltenberg II-regjeringen foreslo 7,7 mrd. kroner til kommuneramma, hvorav 5,2 mrd. kroner i frie inntekter, for 2014 i Gul Bok.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser videre til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2015, hvor vi foreslo 3,4 mrd. kroner mer enn regjeringen Solberg til kommunene, samt kompensasjon for skattesvikten i 2014 som ville slått positivt ut i årets kommunebudsjetter. Disse medlemmer mener regjeringen burde bevilget langt mer til kommunesektoren og at regjeringen burde øremerket midler til helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Disse medlemmer vil igjen vise til at Arbeiderpartiet foreslo å øremerke 200 mill. kroner til skolehelsetjenesten i alternativt budsjett for 2015.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at rammetilskuddet til kommunene ble økt med 180 mill. kroner i 2014 og økt med 270 mill. kroner i 2015 begrunnet med behovet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Komiteen viser til at regjeringen gjennom oppdragsbrevet for 2015 fra Helse- og omsorgsdepartementet har bedt de regionale helseforetakene om å etablere kombinerte stillinger som sosialpediatere med arbeidssted både i Statens barnehus og barneavdeling, og avsette ressurser til sosialpediatrisk virksomhet i barneavdelinger som ikke har Statens barnehus i sitt opptaksområde. Komiteen er også kjent med at det er igangsatt en rekke tiltak for å øke kompetansen om vold i den kommunale helsetjenesten. Blant annet er det satt i gang arbeid for å øke fastlegenes kompetanse. I ny akuttmedisinforskrift, som har vært på høring, er det foreslått at leger som har legevakt alene uten bakvakt, skal ha gjennomgått kurs i håndtering av vold og overgrep.

Komiteen viser til at Barneombudet m.fl. anser det som nødvendig med en økning av sosialpediatere for å oppnå et robust fagmiljø med sosialpediatrisk kompetanse, for videre å kunne fange opp barn utsatt for vold og seksuelle overgrep. Det vil være viktig med kombinerte stillinger som sosialpediatere med arbeidssted både i barnehusene og på barneavdeling. Barneombudet har pekt på at et viktig premiss for kompetanseheving og kursvirksomhet blant ansatte i kommunehelsetjenesten, er et spesialistmiljø med tilstrekkelig kapasitet og ressurser.

Komiteen understreker viktigheten av at helsepersonell i primærhelsetjenesten, og ikke bare spesialistene, får styrket sin kompetanse om vold mot barn. Når det først er behov for spesialister, er skaden ofte svært akutt. Barn som er utsatt for vold skal som regel følges opp i spesialisthelsetjenesten, men det er i primærhelsetjenesten tilfellene ofte avdekkes og hvor det forebyggende arbeidet gjøres. Førstelinjen i helsetjenesten har jevnlig kontakt med barn og familier gjennom lavterskeltilbud og rutineinnkallinger. Fastlege, helsesøster, tannlege og andre ansatte på helsestasjoner og i skolehelsetjenesten kan ha større forutsetninger for å oppdage om et barn blir utsatt for vold. De kan også slå alarm ved uteblivelse fra rutineundersøkelser, som hvis familien ikke møter til kontroll på helsestasjonen eller hos skoletannlegen.

Komiteen understreker viktigheten av at det også iverksettes flere forebyggende tiltak, og at kursvirksomhet som omhandler forebygging og avdekking av vold mot barn rettes mot alt relevant helsepersonell i kommunen og ansatte ved lavterskeltilbud, som helsestasjon og skolehelsetjeneste. Komiteen viser til at Den rettsmedisinske kommisjonen, Norges Juristforbund, Barneombudet og Norsk sykepleierforbund ser behovet for å styrke kompetansen om vold mot barn blant ansatte i primærhelsetjenesten, som et av flere viktige tiltak. Norsk Sykepleierforbund understreker i sitt høringsinnspill den 2. mars 2015 at dette «ikke minst gjelder de som jobber direkte med barnefamilier; jordmødre, helsesøstre og barnesykepleiere».

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at førstelinjen i helsetjenesten får styrket sin kompetanse om vold mot barn gjennom kursvirksomhet for ansatte.»

Komiteen ønsker å sikre en skolehelsetjeneste med tilstrekkelig kapasitet som en viktig instans for forebyggende arbeid blant barn og unge. Helsedirektoratet har konkludert med at det i dag er én helsesøster pr. 1 000 elever og at det vil koste mellom 560 og 800 mill. kroner å komme opp på anbefalt minstenivå. Komiteen er bekymret for tilfeller der helse-

stasjonen ikke gjennomfører hjemmebesøk på grunn av manglende kapasitet i tjenestetilbudet, og en skolehelsetjeneste som i liten grad er tilgjengelig for elevene grunnet begrenset åpningstid og antall dager med bemanning ved tjenesten. Komiteen understreker viktigheten av at helsestasjons- og skolehelsetjenesten blir styrket som følge av regjeringens bevilgninger over kommunerammen, og minner om at regjeringen, ved helse- og omsorgsministeren, ved flere anledninger har tatt til orde for bruk av sterkere økonomiske virkemidler om bevilgningene til skolehelsetjenesten og helsestasjon ikke resulterer i en styrking av disse lavterskeltilbudene (Prop. 1 S (2014–2015), jf. Innst. 11 S (2014–2015)). Komiteen mener en styrket minimumsnorm i skolehelsetjenesten vil sikre et bedre tilbud til barn og unge i kommunen, og i større grad sikre tjenestetilbudet som et viktig verktøy for å forebygge og avdekke misbruk, overgrep og vold mot barn og unge.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en bindende minimumsnorm i skolehelsetjenesten.»

Fritak fra taushetsplikt

Komiteen viser til at den som yter helsehjelp, i sitt arbeid skal være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side. Uten hinder av taushetsplikt etter § 21 (lov om helsepersonell mv. (helsepersonelloven)), skal helsepersonell av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11 og § 4-12. Det samme gjelder når et barn har vist vedvarende og alvorlige atferdsvansker, jf. nevnte lov § 4-24. Komiteen viser til at det kommer rundt 500 bekymringsmeldinger fra tannhelsetjenesten til barnevernet hvert år. Å oppdage omsorgssvikt, vold og overgrep er blitt en del av utdannelsen for norske tannleger og tannpleiere. Komiteen viser til at Unicef er bekymret for at det er lite kunnskap om regler om taushetsplikt og meldeplikt hos ansatte i kommunale tjenester. Det er et behov for styrket innsats for å sikre at helsepersonell er bevisst sitt fritak fra taushetsplikten ved mistanke om vold og overgrep, for videre å sikre at barnevernet blir varslet.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at helsepersonell har kunnskap om fritak fra taushetsplikten når det er mistanke om mishandling eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil vise til Dokument 8:31 S (2013–2014) om å gjøre bruken av barnehus obligatorisk og styrking av barnehusene, hvor følgende forslag ble fremmet av en samlet komité og vedtatt av Stortinget:

«4. Stortinget ber regjeringen utrede behovet for flere leger med sosialpediatrisk kompetanse og hvilke tiltak som kan iverksettes for å styrke kapasiteten for medisinske undersøkelser av barn som mistenkes for å ha vært utsatt for seksuelle overgrep.»

Disse medlemmer forventer at regjeringen følger opp stortingsvedtaket, også i arbeidet med å sikre at førstelinjen i helsetjenesten får styrket sin sosialpediatriske kompetanse i tråd med forslaget fra Kristelig Folkeparti. Disse medlemmer vil likevel vise til Dokument 8:31 S (2013–2014) om å gjøre bruken av barnehus obligatorisk og styrking av barnehusene, hvor det står:

«Komiteen noterer seg at i utgangspunktet skal medisinske og rettsmedisinske undersøkelser av målgruppen for barnehusene foretas på barnehus. Det er en del av den helhetlige ivaretagelsen av barn som er utsatt for overgrep og vold. Komiteen mener det er viktig at det avklares hvordan en kan sikre at slik kompetanse finnes og kan brukes hos barnehusene.»

Disse medlemmer mener det er viktig at kompetansen og forutsetningene for å avdekke at et barn har vært utsatt for vold eller seksuelle overgrep styrkes i helsesektorens førstelinje.

Disse medlemmer mener det er viktig å styrke både helsestasjonene og skolehelsetjenesten i arbeidet med å bekjempe vold mot barn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Arbeiderpartiets forslag, Dokument 8:11 S (2014–2015) om en bedre skolehelsetjeneste, hvor Arbeiderpartiet sammen med Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti foreslo å be regjeringen vurdere en kvalitetsbasert minimumsnorm for helsestasjons- og skolehelsetjenesten (i barne-, ungdoms- og videregående skole). Disse medlemmer vil vise til at forslaget hadde støtte fra både Norsk Sykepleierforbund og Skolelederforbundet. Disse medlemmer vil videre vise til at skolehelsetjenesten er elevenes egen lovpålagte helsetjeneste. I tillegg til lovpålagte oppgaver har tjenesten en unik mulighet til å treffe barn og unge på deres arena og bidra til at de får rask hjelp når noe er vanskelig. Disse medlemmer vil vise til viktigheten av at helsestasjonene treffer i utgangspunktet alle barn i kommunen og har sammen med skolehelsetjenesten unik lokal kompetanse om barn og unges helsetilstand, samtidig som de har høy tillit i befolkningen.

Disse medlemmer mener imidlertid det er en utfordring at vi mangler ca. 1 500 stillinger i skolehelsetjenesten for at Helsedirektoratets anbefalte norm for tjenesten skal virkeliggjøres. Disse medlemmer mener erfaringstall viser at bevilgninger uten øremerking ikke fører til det ønskede antall nye stillinger på feltet. Disse medlemmer mener derfor at det er behov for øremerkede midler til skolehelsetjenesten og vil vise til at Arbeiderpartiet foreslo å øremerke 200 mill. kroner til skolehelsetjenesten for 2015.

Disse medlemmer beklager at forslaget fra Arbeiderpartiet om å be regjeringen vurdere en kvalitetsbasert minimumsnorm for helsestasjons- og skolehelsetjenesten ikke ble vedtatt under behandlingen av Dokument 8:11 S (2014–2015). Disse medlemmer vil påpeke at Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti stilte seg bak forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter forslaget fra Kristelig Folkeparti om å be regjeringen vurdere å innføre en bindende minimumsnorm i skolehelsetjenesten.

Statens barnehus

Komiteen viser til at Statens barnehus er et viktig tilbud til barn og unge under 16 år, samt voksne med utviklingshemming eller tilsvarende funksjonssvikt som er blitt utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Statens barnehus er et tverrdepartementalt samarbeid mellom Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet. Den overordnede oppfølgingen av Statens barnehus er lagt til Politidirektoratet. Hvert barnehus er underlagt og styres av politimesteren for det politidistriktet hvor barnehuset ligger. Det har vært en markant økning av anmeldelser knyttet til vold i nære relasjoner. I 2006 ble det anmeldt 81 tilfeller av vold mot barn, mens det i 2013 ble anmeldt 1 791 tilfeller. I 2013 ble det avholdt 2 662 dommeravhør ved Statens barnehus, noe som er en økning på 37 pst. sammenlignet med 2012.

Komiteen vil påpeke at barnehusene også i fremtiden skal ligge inn under politiet. Dette er avgjørende for å sikre barns rettssikkerhet.

Komiteen viser til at ifølge årsrapport for 2014 for Statens barnehus ble det i 2014 gjennomført 3 352 dommeravhør. Tall fra Statens barnehus i Oslo viser at det ble gjennomført 200 dommeravhør ved dette barnehuset de to første månedene i 2015, noe som er en økning på 36 pst. sammenlignet med samme periode året før. Komiteen viser til at det økte fokus som har vært på å få ned ventetiden den siste tiden har gitt resultater. Den gjennomsnittlige vente-

tiden i 2014 var nede i 50 dager for alle avhør, mens den for seksuelle overgrep var nede i 43 dager. Komiteen vil følge med på utviklingen og har en forventning om at lovens minstetid for avhør av barn skal nås. I arbeidet med å få ned ventetiden til den lovpålagte fristen er det viktig at rettssikkerheten til det enkelte barn ivaretas på god måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det er uholdbart at den lovpålagte fristen ikke overholdes. Disse medlemmer forventer at regjeringen iverksetter de nødvendige tiltak for at fristen skal kunne overholdes.

Komiteen viser til at hovedmålet med etableringen av barnehus er å styrke rettssikkerheten til barn og utviklingshemmede og sikre et samordnet tilbud. På barnehuset gjennomføres dommeravhør og medisinske undersøkelser. Det ble gjennomført kun 586 medisinske undersøkelser i 2014. Det er viktig at det blir lagt til rette for at det blir tatt medisinsk undersøkelse av barn som har vært utsatt for vold eller overgrep, fordi det kan fungere som støttebevis i en eventuell rettsak. Det kan gi dokumentasjon på tidligere skader. I tillegg kan man finne samme type skade på søsken, samt at noen barn kan fortelle mer til legen enn de gjør i et dommeravhør. Det kan også bidra til at barnet får hjelp til å forstå at kroppen ikke er ødelagt for livet. Det er etter komiteens mening derfor helt sentralt at det sikres fullverdig tilbud om medisinsk undersøkelse ved alle Statens barnehus i Norge. Tannhelseundersøkelser på barnehuset kan også bidra til avdekking av skader, herunder forsterking av de funn legen eventuelt har gjort i den medisinske undersøkelsen. Det foreligger ulikt tilbud vedrørende både medisinsk undersøkelse og tannhelseundersøkelse på de ulike barnehusene. Det er viktig at det enkelte barn får god hjelp, uavhengig av hvilket barnehus de er på.

Komiteen viser til at det i tillegg foreligger ulik praksis knyttet til betaling av de medisinske undersøkelsene. Ved noen barnehus er det helseforetakene som betaler, mens ved andre er det barnehuset selv som må bære kostnaden.

Komiteen viser også til at barnehusene legger til rette for samtale og terapi. Barnet skal kunne få de tjenester det har behov for i barnehuset og ikke bli sendt fra sted til sted. Barnehusene skal videre bidra til å utvikle kompetansen til dem som arbeider med volds- og overgrepssatte og skal kunne gi råd og veiledning til foreldre, andre pårørende og lokale tjenester. Komiteen viser til at evalueringen av barnehusene fra 2012 viser at ordningen med barnehus fører til at barna blir bedre ivarettatt og opplever større grad av trygghet.

Komiteen viser til at ordningen med Statens barnehus er forholdsvis ny, og at det stadig arbeides med å gjøre barnehusene bedre rustet til å gjennomføre de viktige oppgavene de ivaretar. Barnehusene skal bygge opp kunnskap og kompetanse om vold og overgrep mot barn på alle fagområder, slik at personalet kan gi råd og veiledning. Denne kompetansen skal utvikles i samarbeid med bl.a. de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) som har kompetanseheving og nettverksbygging i førstelinjetjenesten som en av sine viktigste oppgaver.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at Statens barnehus er et linjeansvar knyttet til Politidirektoratets styring av politidistrikt som har ansvar for barnehus. Flertallet viser til at Politidirektoratet i 2015 har etablert et Barnehusråd med representanter fra de sentrale samarbeidspartnerne Politidirektoratet, Helsedirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Domstoladministrasjonen, Riksadvokaten, en representant for barnehusene og en representant for politidistriktene. Barnehusrådet har som oppgave å være et rådgivende organ for Politidirektoratets oppfølging av barnehusene. Rådet skal fremme forståelse for barnehusenes arbeid i linjen og fagmiljøene, og sikre godt samarbeid mellom berørte instanser. Videre skal barnehusrådet være en arena for utveksling av faglige problemstillinger og utvikling av gode og hensiktsmessige arbeidsprosesser. Rådet skal bidra til at barnehusene har fokus på samarbeid, kvalitet i arbeidet og overholdelse av lovpålagte frister og foreslå forbedringer i barnehusenes arbeid.

Komiteen støtter dette initiativet og mener det er en riktig vei å få for å sikre at det jobbes mest mulig likt og utviklende på hvert barnehus.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at Justis- og beredskapsdepartementet ba Politidirektoratet i april 2014 om å iverksette tiltak for å få redusert fristbruddene. Dette ble også fulgt godt opp av Politidirektoratet som ba politidistriktene utarbeide tiltaksplan knyttet til interne arbeidsprosesser fra anmeldelse, etterforskning, berømmelse av avhør og selve avhøret for å kartlegge flaskehalsen.

Komiteen er fornøyd med at det nå er etablert en dommeravhørsinstruks og en dommeravhørskordinator i samtlige politidistrikt.

Komiteen viser videre til at regjeringen har fremmet Prop. 112 L (2014–2015) om endringer i

straffeprosessloven om avhør av barn og andre særlige sårbare fornærmede og vitner. I tråd med justiskomiteens innstilling i Innst. 269 S (2013–2014) fremmer regjeringen gjennom dette forslag om å overføre ansvaret for avhørene fra domstolene til politiet.

Komiteen registrerer at proposisjonen for øvrig inneholder flere tiltak med hensikt å styrke barns og særlig sårbare voksnes rettssikkerhet samt å gi bedre vern mot vold og seksuelle overgrep, uten å svekke siktedes rettssikkerhet. Når det gjelder videre omtale av endring i straffeprosessloven og Statens barnehus vises det til komiteens merknader i innstillingen om Prop. 112 L (2014–2015).

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre hvor Statens barnehus ble ytterligere styrket. Flertallet viser til at det er helt sentralt å følge utviklingen av Statens barnehus nøye for å sikre at de har midler til å utføre det oppdraget de er satt til å gjøre.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det er viktig at regjeringen sikrer at politiet til en hver tid overholder tidsfristen for dommeravhør som er satt i forskriften.

Disse medlemmer mener det er nødvendig at politiet prioriterer dommeravhør av barn, og at hvert politidistrikt sørger for å ha nødvendig kompetanse og kapasitet til å gjennomføre avhørene innen tidsfristen.

Disse medlemmer støtter forslagsstillerne i å be regjeringen styrke barnehusene som kompetansesenter med vekt på det koordinerende arbeidet vedrørende behandling og oppfølging, i å be regjeringen utarbeide retningslinjer for medisinske undersøkelser/tannhelseundersøkelser ved barnehusene, samt i å be regjeringen utrede behovet for helsepersonell med klinisk, rettsmedisinsk kompetanse ved barnehusene.

Disse medlemmer er kjent med at det er ulik betalingspraksis for medisinske undersøkelser ved barnehusene og mener dette er uheldig. Disse medlemmer er opptatt av at dette endres og bedres, og støtter forslagsstillerne i å be regjeringen gjennomgå betalingspraksisen for medisinske undersøkelser ved barnehusene for å sikre at barnehusene ikke tar den økonomiske belastningen.

Disse medlemmer mener forslagene fra Kristelig Folkeparti om å styrke barnehusene er gode tiltak, i tillegg til forslaget fra Arbeiderpartiet om å gjøre bruken av barnehus obligatorisk, som Stortinget vedtok under behandlingen av Dokument 8:31 S (2013–2014) om å gjøre bruken av barnehus obliga-

torisk og styrking av barnehusene, i 2014.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener barnehusene må styrkes. Disse medlemmer vil vise til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor 100 mill. kroner ble foreslått øremerket til barnehusene. Disse medlemmer er kjent med at kapasiteten ved flere barnehus er liten og at behovet for en styrking er stort.

Komiteen fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide retningslinjer for medisinske undersøkelser/tannhelseundersøkelser ved barnehusene.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå betalingspraksisen for medisinske undersøkelser ved barnehusene for å sikre likhet mellom barnehusene.»

Etterforskning, strafferamme og avvergingsplikten

Komiteen viser til at samfunnet har en forventning om at vold mot barn skal dømmes strengt. Den nye straffeloven av 2005 har økt strafferammen fra 4 til 6 år for mishandling mens strafferammen ved grov mishandling i nære relasjoner er økt fra 6 til 15 år. Komiteen er her glad for at den nye straffeloven av 2005 skal tre i kraft allerede fra høsten 2015.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at dette er noe den forrige regjeringen påpekte ikke kunne skje før tidligst i 2018.

Komiteen viser til opplysninger fra Folkehelseinstituttet som påpeker ca. 40 uventede dødsfall i alderen 0–3 år pr. år. Av disse skyldes 12,5 pst. omsorgssvikt, mishandling eller drap. Komiteen viser til foreldre i dag tilbys åstedsundersøkelser ved uventede barnedødsfall. De fleste takker ja, men 10 pst. takker nei til slik åstedsundersøkelse. Komiteen viser til at Helse- og omsorgsdepartementet har bedt Helsedirektoratet innen 1. mai 2015 vurdere forslag fra Barneombudet om tiltak som kan bidra til økt rettssikkerhet ved plutselige barnedødsfall. Komiteen viser til at spørsmålet om obligatorisk dødsstedsundersøkelse kan stride med Grunnloven § 102, og at det er nødvendig med en utredning for å vurdere om det må en grunnlovsendring til for å kunne innføre obligatorisk dødsstedsundersøkelse.

Komiteen fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om rettssikkerheten for barn som dør plutselig og uventet, er ivarettatt på en tilstrekkelig måte, eller om det bør vurderes ytterligere tiltak, og utrede muligheten for å innføre obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved plutselig og uventet død.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre en bindende minimumsnorm i skolehelsetjenesten.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at politiet til enhver tid overholder tidsfristen for dommeravhør som er satt i forskriften.»

«Stortinget ber regjeringen styrke barnehusene som kompetansesentre med vekt på det koordinerte arbeidet vedrørende behandling og oppfølging.»

«Stortinget ber regjeringen utrede behovet for helsepersonell med klinisk rettsmedisinsk kompetanse ved barnehusene, for deretter å sikre barnehusene nødvendig tilgang til denne kompetansen.»

3. Merknader fra familie- og kulturkomiteen og helse- og omsorgskomiteen

Komiteens utkast til innstilling ble 19. mai 2015 oversendt familie- og kulturkomiteen og helse- og omsorgskomiteen. Helse- og omsorgskomiteen opplyste i brev av 28. mai at den viste til sine respektive partiers merknader og ikke hadde ytterligere merknader. Familie- og kulturkomiteen opplyste i brev av 26. mai at den hadde følgende merknader:

«Komiteen mener forslaget fra en samlet komité om en helhetlig og forpliktende opptrappingsplan for arbeidet med vold mot barn er et svært viktig og godt forslag. Vold og overgrep rammer en betydelig del av befolkningen, også barn. Det påligger samfunnet og myndighetene et alvorlig og tungt ansvar for å forebygge vold og overgrep mot barn og voksne, å avdekke dette og ha et godt nok tilbud til å ofre og overgripere ivaretas på kort og lang sikt.

Komiteen vil understreke justiskomiteens merknader om at en opptrappingsplan skal inneholde konkrete tiltak og innebære langsiktige planer med økonomiske forpliktelse over flere år.

Komiteen er enig i at kampen mot vold mot barn krever en helhetlig satsing på permanente tiltak og tung tverrfaglig innsats fra helse-, familie- og justisdepartementet, men også sosial-, utdannings- og kommunesektoren.

Komiteen mener alle kommuner i Norge bør ha gode handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.

Komiteen vil også understreke justiskomiteens merknader om at samlokaliserte tilbud i kommunene er positivt, og vil i denne sammenheng peke på at Familiens Hus i flere kommuner legger til rette for godt samarbeid og tilgjengelige tjenester for befolkningen.

Komiteen viser til at Stortinget de senere år har øremerket midler til flere stillinger i barnevernet for å styrke kompetansen og kapasiteten, og komiteen er tilfreds med at Stortinget viderefører dette også i denne stortingsperioden. Denne styrkingen har, etter det komiteen vet, tilført kommunene nesten 1 000 nye stillinger, noe som bidrar til et bedre barnevern. Komiteen mener at en styrking av kommuneøkonomien og økt fokus på kompetanse er noe av det som bidrar til at barn blir best mulig ivaretatt av barnevernet, og at kommuneøkonomien også i svært stor grad er utslagsgivende også for de forebyggende tiltak som for øvrig drives i kommunene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser videre til merknader fra justiskomiteens flertall der flertallet ber regjeringen som en del av opptrappingsplanen, fremme forslag om en gradvis opptrapping av bevilgningene til familievernkontorene slik at det sikres kompetanse med voldsarbeid på alle familievernkontor. Flertallet vil understreke dette og vise til behovet for øremerkede midler til formålet slik at voldsarbeidet ikke må gå på bekostning av familievernets kjerneoppgaver og øvrige oppgaver.

Komiteen mener det er viktig med mange ulike grep for å bekjempe vold mot barn. Et godt og trygt barnehage tilbud med nok ansatte med god kompetanse, er ett viktig bidrag slik komiteen ser det. Den store satsingen på barnehage de siste åra, har ført til at flere barn har tilbud, og komiteen mener det er viktig å fortsette å bygge flere barnehageplasser med nok ansatte.»

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre en bindende minimumsnorm i skolehelsetjenesten.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre at politiet til enhver tid overholder tidsfristen for dommeravhør som er satt i forskriften.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen styrke barnehusene som kompetansesentre med vekt på det koordinerte arbeidet vedrørende behandling og oppfølging.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede behovet for helsepersonell med klinisk rettsmedisinsk kompetanse ved barnehusene, for deretter å sikre barnehusene nødvendig tilgang til denne kompetansen.

5. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om en forpliktende og helhetlig opptrappingsplan som skal redusere forekomsten av vold i nære relasjoner samt styrke ivaretagelsen av barn utsatt for vold og overgrep, etter modell av opptrappingsplanen for psykisk helse. Planen må sikre en tverrfaglig bredde i tiltakene, god samordning, samt en langsiktig forpliktelse til økt finansiering og øremerkede midler.

II

Stortinget ber regjeringen sikre at alle kommuner har kunnskap om, og kan tilby nødvendig hjelp og veiledning til personer som har utfordringer med sin- nemestring, eller som er dømt for vold eller seksuelle overgrep.

III

Stortinget ber regjeringen sikre at førstelinjen i helsetjenesten får styrket sin kompetanse om vold mot barn gjennom kursvirksomhet for ansatte.

IV

Stortinget ber regjeringen utrede en bindende minimumsnorm i skolehelsetjenesten.

V

Stortinget ber regjeringen sikre at helsepersonell har kunnskap om fritak fra taushetsplikten når det er mistanke om mishandling eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt.

VI

Stortinget ber regjeringen utarbeide retningslinjer for medisinske undersøkelser/tannhelseundersøkelser ved barnehusene.

VII

Stortinget ber regjeringen gjennomgå betalingspraksisen for medisinske undersøkelser ved barnehusene for å sikre likhet mellom barnehusene.

VIII

Stortinget ber regjeringen vurdere om rettssikkerheten for barn som dør plutselig og uventet, er ivaretatt på en tilstrekkelig måte, eller om det bør

vurderes ytterligere tiltak, og utrede muligheten for å innføre obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved plutselig og uventet død.

IX

Dokument 8:54 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for å bekjempe vold mot barn – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 2. juni 2015

Hadia Tajik
leder

Margunn Ebbesen
ordfører